

א) (פסמי' ל' ב' צ"ב דף קכ"ד: דף קכ"ה: א' לעיל דף קכ"ו: [מסכות מ"א.] א) [למקן קו. ממונות מ"ב:] ד) [למס. שנהלס. רש"י:] ע) [צ"ב קכ"ד: א] ס"א ל"ג: א) ז"ל דפרש"ט לאכ"י. מהר"ם, ח) [בס"א: דפ"י.]

גיליון הש"ס

גב' גרושה נמי תפלוג דברי' ולדות. ק"ל דהא גל"י בשם על הישא' דל"ן צעל וטן לירש' תפלוג היא דנמי ולדות דמאי שנה אלמנה מגרושה לענין זה ו"ע:

הגהות הגר"א

[א] רש"י סד"ה כתיב דלמך כו' ה"ב כו' י"ב לאסוקי מניקתא הרי"מ אצל בעלמא כתיב (ועי' הגהר"א ה"ש"ע כ"ו סק"ה):

מוסף רש"י

זכר. החובל במה שדקו, ואפילו לאחר מיתת הגר חבל זה וזה זה (לקמן ס"ח). גבר קרקע. מנעל חוב, יש לו. לזכור פי שנים, דהאי קרקע אשתעבד לאזוהי חתיי ומנעו שיהי' לו במשכון דמי וחשבינן ליה מוחזק טיטול הגבור פי שנים (רשב"ם ב"ב קכ"ד). גבר מעות און לו. דמלוה להאשה וימנה והי מעות אחריי ניינה והאילו לא הוחזק פי שנים (ס"ח). גבר מעות יש לו. שהי מעות הלוה ונמעות חשבינן ליה מוחזק. גבר קרקע. חוב מלוה אכ"י, און לו. לזכור פי שנים דמעות הלוה ולא קרקע (ס"ח). הגמית שוריי את פלוני. והיני חייב כופר, היי זה משלם על פי עצמו. קסבר טרפא ממונא (תנבות) א. את עבדו של פלוני. והיני חייב שלשים עצמו. דקנס ינינה, שאפילו און יפה דינר וטן שלשים (ס"ח).

רבינו חננאל

אמר רבה שור שהמית בן חורין שלא בכונה פטור מכופר. פ"ח כתב הל"ת הילכתא רבבה דטלוקא לקמן בתויבתא עליה. ור' יוחנן ורשב"ל תרתיייהו סבירא להו דכופר שלא בכונה חייב ככופר בכונה. ובעיא דרבא דאשו שלא בכונה פי משלם דמיס טלוקא בחיך, היא, ומעיקרא בעיא דרבא כהלכתא. והא דר' יוחנן דאמר כופר אם כופר לרבובת כופר שלא בכונה ככופר בכונה אם עבד לרבובת עבד שלא בכונה כעבד בכונה הילכתא היא.

או גיורת. מעוברת מגר ומתו שניהם פטור מן הכל שהוא קודם הואיל ואין להי' יורשין כל הקודם בשלהי' וזהו זה שישנו בידו קודם לכל אדם אבל ישראלית מעוברת מישאל אפילו אין להם בנים יש לה יורשין לירש חלקה ויש לו יורשין לירש חלקו. ודוקא שנמחררה קודם חבלה אבל הימה שפחה כשחבלה זה חייב בכל אפילו דנמי ולדות וימן לאדוניה דנמי ולדות שפחה אינס אלף לבעלים שלה כדאמרין לקמן בשור שנגת את הפרה (דף מט.) דלמך ליה חמרתא מעברתא אוקת מינאי: גרושה. עסקינן ומס"ה ונתן לירשיה שגירשה אחר החבלה: צעל האשה. אצבעל הקפידי: ונוקמה לרבה כו'. למה להו לרבה ולר"י לאוקמה בגרושה לוקמה מר כדאית ליה ומר כדאית ליה ציש נוחלין) ונוקמה לרבה כגון שגבו צ"ד מעות מן המזיק לשלם נזק ונעדר ואע"פ שנתייבד לה ממייס לא עדיף ממלוה בשטר: דאמר רבה גבו. יורשין קרקע במלוה שהלוה אציהס יש לו לזכור פי שנים דהוה ליה כמוחזק דהאי קרקע אשתעבד ליה לאזוהי: גבו מעות און לו. פי שנים ללאו הני מעות הניח אציהס והיו ראוי: ור"ג אמר גבו מעות יש לו. דכמוחזק דמי שהרי מעות הלוה אציהס ומעות נתנו: גבו קרקע און לו. דקרקע לא הניח אציהס והיו ראוי. והכא נמי לוקמא ר"ג כגון שגבו קרקע דהוי ראוי: אמרי הני מיני. דלפלוג רבה ור"י ציש נוחלין: אליבא דבני מערבא. דשלחו זכור נוטל פי שנים במלוה ולא צריבת ואוקימנא אליבא דרבנן דפליגי עליה דרבי דלמרי און זכור נוטל פי שנים בשבח שצדחו נכסים לאחר מיתת אציהס דאי רבי אפילו צריבת נמי שקיל פי שנים דשצחא דממילא הוה ופרשוה רבה ור"ג להא דבני מערבא דלמרי לרבנן זכור נוטל פי שנים במלוה מר בגבו מעות ומר בגבו קרקע: ובי אמרי הכא. בגרושה ולא מוקמינן לה בתי: כרבי. דלמך זכור נוטל פי שנים בשבח דכמוחזק דמי וכ"ש במלוה כדמאן דגביא דמי לא שנה גבו קרקע ולא שנה גבו מעות הלכך אי לאו דגירשה שקיל דבעל זכור ומיהו זכופר אפילו רבי מודה דלאו הוה דהואיל ואין בו שום חיוב ממייס לא הוה כשצחא דממילא: ה"ג א) ה"מ לבני מערבא אליבא דרבנן כי קאמר הכא כרבי: שור שלא בכונה פטור מסקילה כדתנן במתני' (לקמן דף מד.) נתכוין להרוג את הבהמה כו' ולפנין לה בגמרא [שם:] כמיתת צעלים כן מיתת השור: און השור בסקילה און הצעלים משלמין כופר. ור"א דלמך לעיל (דף מא:) און דיני אלף במתכוין להרוג כו' פליג עליה דמדאיתרין קרא למפטריה בתם שלא בכונה מכלל דמועד שלא בכונה (זכר כופר הוה ועוד מתנימין כהדיא תנא לקמן דפליגי עליה דקמני מועד שלא בכונה) פטור ממיתה וחייב ככופר ורבה אקרא סמיך ומוקמינן למתני' דלקמן כוומיה דהאי דקמני מתני' פטור מכופר ומסקילה קאמר: או שורו של פלוני. במועד אוקימנא כפירקא קמא [ו:] קמני מיתה המית שורי את פלוני משלם ע"פ עלמו: מאי לאו כופר. ואע"ג דאין השור בסקילה שהרי הוה ואמרו כמיתת צעלים כן מיתת השור ואלס בהודאתו אינו נהרג: לא דמיס. הא דקמני משלם לאו בתורת כופר דניבעי כפרה דאפילו לא משלם נמי כגון אי לית ליה נכסי לאו בכלל עונש הוה דאין כופר בלא דקפליגי דשור אבל היכא דאית ליה נכסי ע"כ משלם דמיס דלא גרעה מיתה מנוקין דאילו אוקיה אע"ג דאינו בסקילה צעי לשלומי ליה פחת דמיו ה"ג משלם דמיו לירשיו: אינו משלם ע"פ עלמו. דשלשים של עבד קנס הן: ואי דמיס. כלומר ואי ס"ד יש תורת נוקין להיכא דקטליה וע"כ כי היכי דבן חורין במקום שאין כופר משלם דמיו עבד נמי במקום שאין קנס משלם דמיו ואמאי קמני דלא: שנויא דחיקא. בתרי טעמא: מיהו

פי עלמו ומשלמו בתורת דמים אבל עבדו של פלוני תשלומין שחייבו הכתוב דהיינו שלשים של עבד לעולם לא ישלם על פי עלמו:

שור שנגח ד' וה' פרק רביעי בבא קמא מג.

1. וכי יצאו אנשים ונגפו אשה תרה ויצאו ילדיה ולא ידעה אסון עגוש יענש באשר ישית עליו בעל האשה ונתן בפלילים: שמות כא כב 2. אם עבד יגח השור או אמה פסח שלשים שקלים יתן לאדוני והשור יסקל: שמות כא לב 3. ואם שור נגח הוא מתמול שלשם והועד בבקעלי ולא ישמרתו והמית איש או אשה השור יסקל וגם בקעלי יזקו: שמות כא כט

גרושה נמי תפלוג בדמי ודדות. דקס"ד ללא חקרי צעל האשה אלף כשהאשה תחמי וק"ק דלמי פריך דתפלוג בדמי ולדות אטו ולדות כררי נינהו דזיבה צהו דהכי פריך לקמן (דף מט.) דצעל גופיה לא הוה זכי צהו אי לאו דאשכחן דזכי ליה רחמנא ולחשה לא אשכחן דזכי:

אפי"ו בא ע"יה בזנות. צירושלמי צעי ר"ע צעל על אמו צעל על אחותו יכול אף הוא צעל ההריון ת"ל צעל אמות שראו לקרות צעל יאלו אלו שאינם ראויים לקרות צעל: ונוקמה לרבה כגון שגבו מעות ולר"ג כגון שגבו קרקע דאמר רבה גבו קרקע יש לו גבו מעות אין לו ור"ג אמר גבו מעות יש לו גבו קרקע אין לו אמרי הני מיילי לבני מערבא אליבא דרבנן כי קאמרי הכא כרבי: אמר ר"ש בן לקיש שור שהמית את העבד שלא בכונה פטור משלשים שקלים שנאמר כסף שלשים שקלים יתן לאדונו והשור יסקל כל זמן שהשור בסקילה הבעלים משלמין שלשים שקלים אין השור בסקילה אין הבעלים משלמין שלשים שקלים אמר רבה שור שהמית בן חורין שלא בכונה פטור מכופר שנאמר השור יסקל וגם בעליו יומת אם כופר יושת עליו כל זמן שהשור בסקילה בעלים משלמין כופר אין השור בסקילה אין בעלים משלמין כופר איתיביה אביי ה"ב המית שורי את פלוני או שורו של פלוני ה"ז משלם ע"פ עצמו מאי לאו כופר לא דמים אי דמים אימא סיפא המית שורי את עבדו של פלוני אינו משלם על פי עצמו ואי דמים אמאי לא אמר ליה יכולנא לשנויי לך רישא דמים וסיפא קנס מיהו שנוייה דחיקא לא משנינא לך אידי ואידי דמים מיהו

בכונה והיינו דוקא מועד דמחייב ע"פ עדים בכונה אבל תם ע"פ עדים ליכא כופר בכונה משום דהציאהו לז"ד וישלם לך שלא בכונה נמי או ע"פ עצמו ליכא לרבויי מאס כופר ולהכי פריך ספיר ר"ע לר"א אפילו לאציי דמכח הציאהו לז"ד וישלם לך יש לפטורו אפילו שלא בכונה בלאו קרא דנקי וכן (אמר) רב דימי א"ר יוחנן לקמן דלמך אם כופר לרבובת כופר שלא בכונה אפילו לר"ע נמי קאמר הכי כ"ד כדפריך אציי ורב זשמואל דפליגי נמי לקמן (דף מט.) אמתני' דשור שהיה מתחך בזכות כופר שלא בכונה נראה לר"י אליבא דר"ע פליגי והא דאיתותב רב מצרייתא דמיתתי תניא כוומיה דשמואל ותיובתא דרב או תיובתא דרבה לגירסת רשב"ס י"ל דחשיב ליה גמרא תיובתא גמורה משום דאציי כסיפא רבי יהודה ור"ש שהם תלמידי ר"ע כדאמרין בסנהדרין (דף פ"א.) וכולן אליבא דר"ע וציצמות (דף ס"ב.) נמי אמר עד שצא ר"ע אלף רבובתו שצדורו ושנה להם ור"א ס"ל דאיתא כופר שלא בכונה בלא ריבוי דאם כופר ולהכי אנטריך קרא דנקי למעוטי תם שלא בכונה מחאי כופר ואת"ל דמרבובת דאם כופר נפקא ליה כופר שלא בכונה נמי לר"א ז"ל דבהך סברא דפריך) לא מרבין מאס כופר שלא בכונה אלף היכא דאיתא כופר בכונה פליגי איהו אציר": מאי לאו כופר לא דמים. וא"ת למ"ד (לעיל דף מט.) כופר דמי ניזק מאי איכא בין דמיס לכופר ונראה לר"י כגון שמת המזיק דאין כפרה לאחר מיתה כמו חטאת ואשם דאין בין לאחר מיתה אלף דמיס משלם ולפ"י חמורה שלא בכונה מצבוונה והכי נמי יש חומרא אחרת שלא בכונה מצבוונה למ"ד כופר דמי ניזק דפעימס שהניזק שיה יומת מן המזיק ועוד י"ל דנפקא מינה בין דמיס לכופר דדמיס יכול למחול וכופר אין יכול למחול ואי הוה פשיטא לן דכופר שלם אמר רחמנא ולא חיי כופר היה נ"מ נמי להא: רישא דמים וסיפא קנס. תימה מה מירוך הוא זה ואומר ר"י דמאי ליישב פירוש המשנה כן המית שורי את פלוני הרי זה משלם תשלומין שחייבו הכתוב כגון כופר של פי עלמו ומשלמו בתורת דמים אבל עבדו של פלוני תשלומין שחייבו הכתוב דהיינו שלשים של עבד לעולם לא ישלם על פי עלמו: